

Features of Non-Reflexive Self-Texts of Students-Psychologists*

Особливості нереклексивних я-текстів студентів-психологів**

Liudmyla Krupelnyska

Dr. Sc. in Psychology,
Professor

Людмила Крупельницька

доктор психологічних наук,
професор

E-mail: krlyuda@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-0594-2369>

Scopus ID: 57210893985

Researcher ID: S-8523-2019

Tetiana Kudrina

Ph.D. in Psychology,
Associate Professor

Тетяна Кудріна

кандидат психологічних наук,
доцент

E-mail: mikhajlenko.tatiana@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-8553-2457>

Mahdalyna Lyla

Ph.D. in Psychology,
Associate Professor

Магдалина Ліла

кандидат психологічних наук,
доцент

E-mail: magdalyla@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-4321-0679>

¹ *Taras Shevchenko National
University of Kyiv (Ukraine)*

✉ 64/13, Volodymyrska Str., Kyiv,
Ukraine, 01601

¹ *Київський національний
університет імені Тараса Шевченка
(Україна)*

✉ вул. Володимирська, 64/13,
Київ, Україна, 01601

* The research was conducted as part of DAAD project "East – West Dialogue" (ID: 57457363)

** Дослідження виконане в рамках проекту DAAD "Діалог Схід – Захід" (ID: 57457363)

² *Hryhorii Skovoroda University
in Pereiaslav (Ukraine)*
✉ 30, Sukhomlynskyi, Str.,
Pereiaslav, Kyiv Reg., Ukraine, 08401

² *Університет Григорія Сковороди
в Переяславі (Україна)*
✉ вул. Сухомлинського, 30,
м. Переяслав, Київська обл.,
Україна, 08401

Original manuscript received December, 05, 2020

Revised manuscript accepted October, 15, 2021

ABSTRACT

Objective of the research is to identify and analyze the features of non-reflexive self-texts of students-psychologists.

Methods. *N* = 79 students-psychologists (47 females and 32 males, average age is 21.9). Author's technique "Non-reflexive self-text" focuses on the creation of self-texts without reliance on rational-reflexive skills. Frequency analysis of parts of speech, logical coherence index, Trager coefficient, definiteness of action coefficient, aggressiveness coefficient, content analysis for determining thematic and figurative content of texts, and frequency analysis of autological and metalogical means of verbalization of figurative associations are used.

Results. Non-reflexive self-text is defined as a text which is created mainly in the reduced phase of internal speech with the verbalization of the self-concept with relatively little participation of reflexive processes. Common and different psycholinguistic and meaningful psychological parameters of students-civilian psychologists' and students-military psychologists' groups as well as male and female parts of groups are determined. Non-reflexive self-texts are characterized by variability in the total number of words with a higher number of them and a higher frequency of using the pronoun "I" and a higher index of logical coherence in students-military psychologists. Five thematic blocks and imaginative associations inside of them have been singled out using content analysis: reflective person, person in development and search, a person in trials and psychological problems, positive person, and social person represented unevenly in the sample groups. Imaginative associations inside of them are determined too. Metalogical means of imaginative associations expression prevail in non-reflexive self-texts of students-psychologists. They are presented differently in thematic blocks of different groups of students.

Conclusions. The conclusions about the greater psycholinguistic diversity of non-reflexive self-texts of students-civilian psychologists and the psycholinguistic heterogeneity of texts of female and male parts of the group of students-military psychologists are made. Study also concluded that thematic blocks and imaginative associations inside them are represented differently in sampling groups. Metalogical means of verbalization of imaginative associations are superior to autological ones in sample of students-psychologists.

Key words: *non-reflexive self-texts, inner speech, students-psychologists, psycholinguistic indicators, content analysis, imaginative associations, metalogical and autological means of verbalization.*

Вступ

Мовну особистість людини характеризує “готовність здійснювати мовні вчинки”, вона виражається не стільки у тому, що людина знає про мову, скільки у тому, що вона може зробити з мовою (Богин, 1984). Інакше кажучи, людина не лише відтворює, але й створює тексти у процесі мовленнєвої діяльності, і ці тексти відбивають її особистісні якості, інтенції, світоглядні установки тощо. Мова і особистість мають пізнаватись у їх єдності (Азарова, 2017). Мовна особистість є не лише творцем тексту, але й належить до певної спільноти (Сафарян, 2018), а отже, тією чи іншою мірою презентує істотні риси цієї спільноти. Тому науковці досліджують мовленнєву специфіку осіб, що належать до різних етнічних, культурних, професійних спільнот, а наукові дослідження часто будуються із врахуванням ознак спільноти того чи іншого рівня.

Зокрема, наявні й роботи, у яких досліджуються психолінгвістичні особливості мовленнєвої діяльності психологів та психотерапевтів, як тих, що вже практикують, так і тих, які лише здобувають відповідний фах (Калмиков, 2019). Актуальність таких досліджень не викликає сумнівів, оскільки професійна діяльність психолога та психотерапевта пов’язана з активним використанням мови, і від рівня мовленнєвої компетентності значною мірою залежить успіх професійної діяльності фахівця.

У сучасних публікаціях, у яких вивчаються психолінгвістичні аспекти, близькі до проблематики нашого дослідження, розроблено психологічні основи формування професійно-мовленнєвої діяльності майбутніх психологів (Калмиков, 2019), висвітлено теорію теолінгвістики (Піддубна, 2020), запропоновано підхід до психолінгвістичного аналізу художнього тексту (Сапрыгіна, 2012), вивчено специфіку внутрішнього мовлення (Калмикова, 2011) та психологічні особливості розвитку оповідного мовлення (Кролівець, 2020) у дошкільному віці, проаналізовано рефлексивні і нереклексивні аспекти концептів та текстів (Луньова, 2015; Пелевина, 2019; Плющ, 2018), розглянуто текстоутворення крізь призму орієнтувальної діяльності (Гольшкіна, 2020), здійснено психолінгвістичне дослідження позасловникових мовних засобів, використовуваних в текстах сучасних соціальних медіа (Liu, 2021),

вивчено психолінгвістичні засоби кодування, ідентифікації та вибору виразів, орієнтованих на перспективу (Anderson, 2021), визначено психолінгвістичне значення метафори (Hendricks, Bergen & Marghetis, 2018; Aloairdhi & Kahlaoui, 2020), досліджено психолінгвістичними методами катартичну функцію непрямой вербальної агресії (Гаврилів, 2019), надано асоціативний портрет студентів України (Самійлик, 2016).

Значним також є коло публікацій, у яких розкрито психологічні аспекти, близькі до теми нашої роботи. Зокрема, це публікації, у яких розроблено модель змісту та структури особистісного тезаурусу як частини індивідуального ментального словника особистості (Сапогова, 2019), досліджено відображення переживання та усвідомлення життєвих подій особистості в усних і письмових оповідях (Кресан, 2017), опрацьовано основи дослідження Я-концепції, Я-текстів, текстів ідентичності (Вдовенко, Щebetенко & Старовойтенко, 2021; Hernández-Varas & Suárez, 2019; Lodi-Smith & DeMaree, 2017; Majumder et al., 2017; Pratama & Sarno, 2015; Shotter & Gergen, 1989; Spence, 1996).

Метою статті є презентація результатів встановлення та аналізу особливостей нереклексивних Я-текстів студентів-психологів.

Методи та методики дослідження

У дослідженні здійснено аналіз наукових джерел, у яких висвітлюються аспекти мовної особистості, мовної свідомості, мовної поведінки та їх відображення у різних видах текстів, узагальнення та систематизацію даних; використано авторську методику “Нереклексивний Я-текст”, створену та апробовану протягом 2019–2020 років з метою отримання нереклексивних Я-текстів; застосовано квалітативний та квантитативний аналіз текстів. Для аналізу змісту текстів (їх тематичного та образно-асоціативного наповнення) використовувався метод контент-аналізу. Підрахування у текстах медіан та частотного розподілу загальної кількості слів, кількості дієслів, прикметників, іменників, частоти вживання займенника “Я”, індексу логічної зв’язності дало можливість отримати інформацію про основні психолінгвістичні параметри текстів. Враховано такі психолінгвістичні коефіцієнти:

коефіцієнт Трейгера (КТ); коефіцієнт визначеності дії (КВД); коефіцієнт агресивності (КА). Описові статистики та U – критерій Манна-Уїтні для порівняння груп вибірки та чоловічої і жіночої частин вибірки вираховувались за допомогою пакета статистичних програм SPSS Statistics 26.

Дослідження проводилося у дистанційній формі. Студенти отримували відео-інструкцію на платформі Skype. Фотокопії виконаних завдань вони відправляли електронною поштою.

Досліджувані отримували завдання спочатку “нерефлексивно”, тобто не вдаючись до аналізу, намалювати образ, який, на їх думку, відбиває їх особистість, а після цього розвинути ідею цього образу у невеличкому тексті. Стосовно характеру тексту, особливо акцентувалась увага на тому, що він має бути написаний без опори на раціонально-рефлексивні уміння, мовні стандарти та норми, у своєму індивідуальному мовному стилі, на кшталт гранично персоналізованого білого вірша, у якому будуть передаватись відчуття та інтуїції стосовно образу, який намальовано. Жорстких обмежень у часі виконання не встановлювалося.

Обмеження на використання тієї чи іншої мови (української, російської, англійської) також не встановлювалися. 24 ЦП і 27 ВП написали свої нерефлексивні Я-тексти українською мовою, 24 ЦП та 3 ВП – російською. В одному з текстів студентки з групи ЦП використано російську, українську та англійську мови.

Вибірка

У дослідженні взяли участь 85 студентів КНУ імені Тараса Шевченка. Після аналізу робіт за критерієм самостійності 6 із них було вилучено із загального масиву текстів. Тобто на завершальному етапі аналізу опрацьовувались тексти 79 студентів. З них 49 осіб (позначатимемо їх скорочено ЦП – цивільні психологи) навчались у магістратурі факультету психології; 30 осіб (позначатимемо їх ВП – військові психологи) – у Військовому інституті КНУ імені Тараса Шевченка на гуманітарно-лінгвістичному факультеті за спеціальністю “військова психологія”. Середній вік досліджуваних – 21;9. Серед ЦП осіб жіночої статі – 39, чоловічої – 10. Серед ВП осіб жіночої статі – 8, чоловічої – 22.

Дотримання етичних стандартів

Від усіх учасників дослідження було отримано інформовану згоду на збір даних. У процесі проведення дослідження було дотримано всіх етичних норм і правил. Жодного морального тиску на учасників дослідження не здійснювалося.

Автори не отримали фінансової підтримки від жодної організації на здійснення дослідження. Автори не мають фінансових або майнових інтересів, які стосуються матеріалів цієї статті. Автори підтверджують, що не пов'язані з жодною організацією чи компанією, яка має будь-який фінансовий або нефінансовий інтерес до матеріалів дослідження, які обговорюються в цій статті.

Повідомлення про доступність дослідницьких даних

Дані, що лежать в основі цієї статті, доступні в міжнародному відкритому цифровому репозиторії Harvard Dataverse (Krupelnyska, 2021).

Результати та дискусії

Результати теоретичного дослідження

Результатом мовленнєвої діяльності людини є текст. Як в усних, так і в письмових текстах знаходять своє відображення та взаємозв'язок переживання та усвідомлення особистістю свого життєвого досвіду (Кресан, 2017). При цьому усні та письмові тексти істотно різняться за багатьма параметрами, зокрема, за можливостями інтонаційного нюансування та вираження емоцій, стрункністю та логічною зв'язністю, рівнем рефлексивності, рівнем та змістовим наповненням участі різних психічних процесів у створенні тексту.

У сучасних публікаціях знаходимо різні критерії, у відповідності до яких виокремлюються різновиди текстів. Одним з таких критеріїв є “рефлексивність-нерефлексивність” (Луньова, 2015, Пелевина, 2019). Т.В. Луньова (2015) пропонує розмежовувати рефлексивну та нерефлексивну вербалізацію

концептів: про рефлексивну вербалізацію концепту йдеться, якщо він “стає об’єктом уваги і аналізу мовця”, про нерефлексивну – у тому разі, “коли предметом думки є певне явище, а не зміст концепту”. У якості специфічної ознаки нерефлексивної вербалізації досліджуваного нею концепту авторка зазначає метафоричну об’єктивацію образної та емотивної його складових, що є менш характерним для рефлексивної вербалізації.

Особливим різновидом тексту є текст про себе, “Я-текст”. Центральним концептом такого тексту є “Я-концепт” (Кашкіна, 2004). О.Є. Сапогова (2019) зазначає, що розширюючи особистісний тезаурус та застосовуючи нові одиниці самоопису, людина “освоює нові життєві можливості і відкриває нові виміри власної особистості”. Учені (Shotter & Gergen, 1989) вживають термін “тексти ідентичності” для позначення текстів, за допомогою яких можна досліджувати формування та обмеження особистісної ідентичності. Людина “вбудовується” у існуючі дискурси, що дозволяє їй “мати голос” у власному дискурсі чи дискурсах інших. Автори зазначають, що першочергове середовище, в межах якого створюються ідентичності, є текстовим тією мірою, якою використовуються вже усталені форми спілкування: “Такі культурно сформовані тексти забезпечують їхніх “ мешканців” ресурсами, які дозволяють і обмежують їхню побудову”.

Пристаючи до аналізу текстів, написаних досліджуваними, спочатку необхідно визначити їх загальну специфіку. У зв’язку з вимогою “нерефлексії” та максимальної персоналізації мовного стилю, тексти містять специфічні риси їх мовної реалізації. По-перше, мова, якою написано тексти, є гранично індивідуалізованою. По-друге, такі тексти фіксують особливий різновид зовнішньої мови, який більшою мірою, ніж мова т.з. рефлексивних текстів, несе у собі відбиток внутрішнього мовлення, точніше, того його аспекту, який відбиває перехід від редукованої фази до фази внутрішнього промовляння (Куликова & Салмина, 2019: 52–57). Внутрішнє мовлення як фаза мовленнєвого мислення (Выготский, 1999: 275–338) чи проміжна форма між зовнішнім мовленням про себе та згорнутою розумовою дією (Гальперин, 1957), є необхідним засобом створення не лише нерефлексивних, але й рефлексивних текстів. Однак аналіз саме нерефлексивних

текстів дозволяє “ловити” прояви внутрішнього мовлення, менш оформлені за допомогою рефлексивних засобів. Цей аспект пов’язаний з меншим контролем свідомості і при переході від редукованого мовлення до внутрішнього промовляння, і при зовнішньому вираженні внутрішнього плану мовлення.

Для внутрішнього мовлення характерні лише натяки на окремі узагальнюючі слова, пов’язані з тією чи іншою темою, тобто йдеться про згорнуті семантичні комплекси, які можуть за потреби бути розгорнуті. За влучним висловлюванням О.М. Соколова (Соколов, 1967), ми мислимо не за допомогою слів, а за допомогою “згустків думки”, завдяки чому досягається велика швидкість думки. Слова у внутрішньому плані не оформлені граматично, і їх переведення у зовнішній план відбувається через різні частини мови.

У внутрішньому мовленні функцію слів виконують образи та уявлення. Така змістово-функціональна специфіка мовлення забезпечує високу місткість, концентрованість думки. Ще одна метафора, яка описує особливість внутрішнього мовлення, це “гра асоціацій” (там само: 27), тобто важливішими для редукованої фази внутрішнього мовлення є не логічні, а асоціативні зв’язки, що забезпечує легкість і швидкість перемикання з однієї теми на іншу, часто без усвідомлення таких перемикань.

Редукованість внутрішнього мовлення відбивається й на синтаксичному рівні: це мовлення, яке здійснюється не завершеними реченнями, а своєрідними мовними конструкціями з відсутнім підметом, який міг би позначати те, що вже відоме, але з обов’язковим збереженням смислового присудка – предиката (Выготский, 1999: 317), що містить ядерний новий смисл, в напрямку якого рухається думка.

Оскільки нереклексивні Я-тексти містять риси, специфічні для редукованої фази внутрішнього мовлення, насамперед, слід звернути увагу на образні асоціації, які забезпечують концентроване вираження думки та дозволяють збільшити її швидкість. Образи є найбільш релевантними для аналізу такого типу тексту у зв’язку, по-перше, з високою частотою, з якою вони зустрічаються у нереклексивних Я-текстах; по-друге, з їх змістовою визначеністю, по-третє, з тим, що вони презентують “стійку структуру індивідуальної свідомості (смысл) за змістом (наприклад, поетичні

образи “дорога” – “час”, “птах” / “хмари” – “душа”, “приміщення” – “внутрішній світ” тощо)” (Халикова, 2019). За допомогою фіксації образів різних аспектів “Я” суб’єктів мовлення ми можемо наблизитись до визначення цієї стійкої структури.

Семантичні особливості образу обумовлені відповідними властивостями слів, за допомогою якого він виражений. Ядерною складовою процесу формування концепту є образна складова, на яку “накладається” рефлексивна. В подальшому образ зберігає за собою функцію базового шару концепту та його чуттєвого компонента, кодуєчи рефлексивну інформацію та забезпечуючи функціонування концепту у якості одиниці мислення та індивідуальної свідомості (Стернин & Розенфельд, 2015: 55–58).

Чуттєвий образ і його ідея не завжди збігаються (Нагай, 2016). У разі збігу цих планів йдеться про автологічний (самозначущий) образ, який виконує зображувальну функцію. Коли ж смисловий план не збігається з предметним, говорять про металогічний образ, який виконує функцію символу. Автологічні та металогічні властивості природної мови є її базовими якостями (Журавская & Кузнецова, 2015). Відповідно, мовлення, у якому використовуються переважно автологічні засоби, виконує функцію відтворення, зображення; мовлення ж, яке спирається на металогічні засоби, виконує також пізнавальну та смислотвірну функції. Метафоризація свідомості як здатність не лише формувати уявлення про сприйманий світ, але й змінювати, розширювати це уявлення за рахунок відкриття нових смислів, знаходить своє відображення в мовленнєвій діяльності: “Метафоричність мислення безсумнівно є тим унікальним інструментом, котрий дозволяє не лише яскраво описувати реальність, але й створювати нові смислові образи непізнаних світів. У здатності мови являти собою як предмет опису, так і спосіб його опису, виявляються її базові функції: автологічна та металогічна” (там само).

Нерефлексивний Я-текст у контексті нашого дослідження ми визначаємо як текст, створення якого відбувається переважно в редукованій фазі внутрішнього мовлення з вербалізацією Я-концепту за відносно незначною участю рефлексивних процесів. При створенні такого тексту, яке відбувається завдяки метамовній здатності мовця, предметом думки є не зміст Я-концепту, а його образна та емотивна складові.

Як засвідчує наше дослідження, такі тексти являють собою унікальні особистісні тексти, невеликі за обсягом: у багатьох випадках розмір такого тексту вимірюється двома-чотирма рядками.

Результати емпіричного дослідження

Наведемо приклади нереклексивних Я-текстів, які демонструють їх специфіку.

Приклад 1. *Мой поток: Спитай мене “Хто я?” містить фрагменти незавершених образів-асоціацій, слова з різних мов тощо: Помни зачем. Помни суть. Помни смерть. / Голова моя, сердце мое в груди, привет! / Меняй мир сам, или он изменит тебя / Что я несу? Береги огонь! Все имеет значение! / То что ты транслируешь – меняет мир и то / что вокруг тебя в мире изменит тебя. / Мы все актеры / Мелькаю продуманным лицом. / Vulnerable, увлеченная и уязвимая. Ритуалы. / Люди тянут друг к другу руки, благодарю за единство. / Стратегия. Круги и спирали движения. / О Боже, дай мне сил, я / пойду до конца. / Мы все уйдем когда-то. Но вот / подвох, как не попасть в ловушку страхов. / Задавай свой ритм! Спасибо за безумно прекрасное / И отвратительно ужасное разнообразие этого / Неидеального мира. Flow. Люблю писать. Ratio-Irratio / Хаос и порядок, и тонкая нить. I accept, I love, I think / Нам от себя не убежать. Do you feel power?! Embody! / Свяжи гордость мою на узел морской. / Remember love!*

Приклад 2. *Навколо – хаос, центр – у мені, / Що би не відбувалось докола, спокій відчуваю у собі. / Іти – шукати – сумніватись, / обирати – шкочувати – помилятись, / в кінці – до себе повертатись / і спокій свій шукати у собі. / Хаос – плинний, підкорятись йому чи ні – / неважливо, ядро всередині, / відправна точка завжди в мені.*

Ми опрацювали нереклексивні Я-тексти досліджуваних за декількома психолінгвістичними параметрами. Спочатку було пораховано загальну кількість слів у кожному тексті, кількість дієслів, прикметників, іменників, частоту вживання займенника “Я” у різних відмінках та відношення кількості вжитих займенників “Я” до загальної кількості слів, а також вирахували психолінгвістичні індекси та коефіцієнти. Усі дані було отримано окремо за групами

ЦП і ВП. У табл. 1 наведено дані про медіани, мінімальні та максимальні значення, а також про значущість відмінностей між групами за згаданими психолінгвістичними показниками за критерієм U Манна-Уїтні.

Таблиця 1

Психолінгвістичні показники в нереклексивних Я-текстах

Показник	Min ЦП	Max ЦП	Me ЦП	Min ВП	Max ВП	Me ВП	U
N слів	7.00	193.00	42.00	25.00	243.00	54.0	-2.081*
N дієслів	0.00	38.00	8.00	4.00	64.00	9.00	-1.544
N прикметників	0.00	12.00	3.00	0.00	15.00	4.50	-0.949
N іменників	0.00	49.00	7.00	2.00	41.00	10.50	-1.204
Кількість Я	0.00	9.00	0.00	0.00	15.00	4.00	-3.547**
Я / N слів	0.00	0.20	0.00	0.00	0.13	0.07	-3.203**
Лог. зв'язності	0.00	3.00	0.78	0.27	2.67	1.11	-2.588**
Трейгера	0.00	8.50	2.50	1.00	18.00	2.00	-0.732
КВД	0.00	18.00	0.83	0.36	4.00	1.06	-1.531
КА	0.00	0.43	0.18	0.09	0.27	0.18	-0.025

Примітка:

Тут і надалі $p < 0,05$ позначено* , $p < 0,01$ – **

Отже, аналізовані тексти вирізняються значною варіативністю загальної кількості слів (найменша кількість – 7, найбільша – 243). При цьому за цим показником група ВП на статично значущому рівні відрізняється від групи ЦП. Як бачимо за показниками медіан, більшою є загальна кількість слів у текстах ВП, що, з огляду на семантико-лінгвістичну специфіку текстів, може свідчити про більшу багатослівність, схильність до фіксації другорядних деталей у представників цієї групи, ймовірно, меншу здатність фіксувати істотні моменти у концентрованому у смисловому відношенні вигляді. Більшість (67.2%) текстів у групі ЦП містить 2–3 речення. У групі ВП таких всього 34.6%.

Значущих розбіжностей у співвідношенні дієслів, прикметників та іменників не виявлено, однак значення медіан вказують на більшу кількість прикметників та іменників у текстах ВП: цей факт можна пояснити більшим обсягом текстів у цій групі досліджуваних. При цьому медіана значень кількості дієслів відрізняється у групах ЦП і ВП лише на 1. Медіани показника коефіцієнта агресивності КА, який вираховується як співвідношення кількості дієслів та

дієслівних форм до загальної кількості слів, також відрізняються незначно: 17.8% у групі П і 18.45% – у групі ВП. Розбіжностей між показниками інших коефіцієнтів, Трейгера (співвідношення дієслів і прикметників) і коефіцієнта визначеності дій КВД (співвідношення дієслів та іменників), також не виявлено, хоча бачимо певні відмінності у значеннях медіан.

Вважається, що у нормі показники коефіцієнтів Трейгера та КВД наближаються до 1, а КА – не перевищують 0.6 (Гудовских, Молошнікова & Рыбка, 2015). У обох групах показник коефіцієнта Трейгера завищений, що, очевидно, відбиває емоційну значущість текстів для їх авторів.

Зазначимо, що ще за двома показниками отримано значущі розбіжності: за частотою вживання займенника “Я” у різних його відмінках та за відношенням частоти його вживання до загальної кількості слів. У аналізованих текстах досліджувані говорили про себе кількома способами: (1) вживаючи займенник “Я”; (2) випускаючи сам займенник, аде маючи його на увазі, тобто він не експлікується, але на рівні імпліцитної семантики тексту наявний; (3) вживаючи інші займенники: “він”, “вона”, “ти”, “ви”. Досліджувані групи ВП вживали займенник “Я” частіше: медіана кількості “Я” – 4, а у групі ЦП – 0; медіана відношення “Я” до загальної кількості слів відповідно 0.07 та 0. Можемо говорити про більшу різноманітність “Я-висловлювань” у групі ЦП: у цій групі досліджувані пишуть про себе і з застосуванням “егоцентричного” займенника “Я” (Дронсейка, 2012), і за допомогою займенників другої особи “ти”, “ви” та займенників третьої особи однини “він”, “вона”, і формулюючи речення без вживання будь-яких займенників, але з імпліцитно-семантичною представленістю “Я”.

Нарешті, останній показник, за яким отримано значущі розбіжності, це показник логічної зв'язності. Він розраховується як співвідношення загальної кількості службових слів до кількості речень, помноженої на 3. При його показниках в межах одиниці говорять про достатньо гармонійне поєднання службових слів, які пов'язують між собою інші слова, та речень. У групі ВП цей показник дещо вищий нормативного, у той час як у групі ЦП він знаходиться у межах норми. Ми вважаємо, що велика кількість службових слів по відношенню до кількості речень, тим більше, у нерелексивному Я-тексті, який не орієнтований на

високу логічну узгодженість (в мові подібних текстів більшу роль відіграють асоціативна легкість, метафоричність, символічність, емоційність тощо), є психолінгвістичними ознаками надмірної орієнтованість на “правильність”, відповідність мовленнєвої поведінки зовнішнім вимогам та правилам.

Було також перевірено залежність результатів від фактору статі. Між жіночими частинами груп розбіжностей не виявлено за жодним параметром; між чоловічими – виявлено розбіжності лише за частотою вживання займенника “Я” ($U=-2.376^*$). Між чоловічою та жіночою частинами всієї вибірки виявлено розбіжності також за частотою “Я” та за співвідношенням “Я” до загальної кількості слів (відповідно -2.855^{**} та -2.857^{**}), що, з урахуванням всієї інформації, вказує на те, що інтерпретація щодо вживання займенника “Я” має стосуватися лише чоловічої частини вибірки.

Використані психолінгвістичні показники допомогли проаналізувати лише частину даних, які можуть бути отримані за досліджуваними текстами. На наступному етапі аналізу ми виокремили теми, які зустрічалися у текстах.

За допомогою контент-аналізу у масиві текстів було виокремлено 132 теми (95 тем у групі ЦП та 57 тем у групі ВП). Теми стосувались різних аспектів “Я”. Залежно від аспекту, який був представлений у тій чи іншій темі, її відносили до однієї з 35 категорій, що були отримані шляхом узагальнення та об’єднання окремих тем. Зазначимо теми, які увійшли до кожної категорії.

(1) *Внутрішня людина*: Внутрішня сутність, прихована під непоказною зовнішньою оболонкою; Особистісна унікальність при зовнішній невизначеності; Ранимість та захист від неї у вигляді замкненості та обережності; Поверхневе нещире спілкування (“заповнення собою ефіру”); Поверховість міжособистісних зв’язків; Страждання із-за прихованих емоцій; Життя з прихованими емоціями.

(2) *Неідентифікована людина*: Змінна ідентичність; Бажання розуміти себе; Труднощі самоідентифікації.

(3) *Людина у само(пізнанні)*: Самопізнання; необхідність розуміти те, що неочевидно; Пошук відповідей на важкі життєві питання; Прагнення до конгруентності у стосунках; Процес пізнання як розширення визначеності, Спадкоємність пізнання.

(4) *Сильна людина*: Сильна особистість, яка направляє інших; Потреба бути світлом у темряві; Боротьба незламного благородного лицаря з монстрами; Власна всесильність; Особистість, сильніша за інших.

(5) *Нереалізована людина*: Нереалізований потенціал; Прагнення до зняття обмежень; Необхідність зробити те, що важливе, але не зроблене; Нереалізованість справжніх цінностей; Втрачений час і можливості; Роль щастя в житті людини.

(6) *Світла людина*: Необхідність бути світлом у темряві.

(7) *Людина у пошуку кохання*: Здатність приймати, бути теплою та надихаючою; Кохання; Любов і самотність; Вибір того, кого і що любити; Романтична берегиня, казкова фея, яка заспокоює душу; Стосунки з коханим.

(8) *Людина на життєвому шляху*: Покроковий життєвий шлях; Рух дорогою життя; Різні етапи та ситуації життєвого шляху; Вибір істинного шляху; Усвідомлення свого шляху; Сумніви у правильності вибору шляху (“Але не знаю, чому я досі тут”); Проблема вибору; Людина, яка іде своїм шляхом; Дорога до своєї мети, яка поки що невідома; Своя дорога; Пошук свого шляху.

(9) *Людина у випробуваннях*: Рішучість у подоланні перешкод; Важливість жити далі, незважаючи на важкі часи; Самозаспокоєння; Важливість випробувань і важких переживань для досягнення краси та щастя світу; Очікування і терпіння як ресурс; Втрата надії; Необхідність терпіти у важкі часи; Надія на майбутнє та віра в себе як захисні стратегії; Життєві випробування; Втрати.

(10) *Людина у світі*: Скінченність і нескінченність; Зміна світу нами, і зміна нас світом; Необхідність задавати свій ритм життя; Хаос і порядок: Я – джерело порядку; Плин часу; Важливість стримування власного негативу у спілкуванні з іншими; Емоційна перенасиченість, яка чергується з емоційною нестачею; Різність і рівність різних особистостей; Природа у своїй красі; Порозуміння зі світом; Різні долі як даність; Минущість життя; Необхідність дієвої підтримки своїх мрій; Роль міфу у особистісному бутті.

(11) *Красива людина*: Яскрава зовнішність; Загадковість і містичність власного образу; Чорний колір як ознака елегантності; Акцентування внутрішньої яскравості.

(12) *Автономна людина як ідеал*: Небезпека самотійного “польоту”; Бажання самотійного “польоту”; Потреба у

допомозі інших; Пошук опори в інших як проблема; Важливість прислуховуватись до своїх бажань; Ресурс підтримки і збереження; Залежність від “коріння”.

(13) *Тепла людина*: Необхідність ділитися душевним теплом; Знаходження смислу у даруванні душевних світла і тепла.

(14) *Сутнісна людина*: Заклик пам’ятати найголовніше; Сутність і другорядні речі; Вибір пріоритетів.

(15) *Людина у масці*: Роль і особистість; Показуємо один одному лише образи себе; Ролі і особистість; Блазень як роль і блазень як особистість; Важливість бути собою; Бажання бути собою, знявши маски.

(16) *Самотня людина*: Самотність (2); Вибірковість у спілкуванні (2).

(17) *Людина-спостерігач*: Споглядання світу; Спостереження за життям інших людей та аналіз; Спостереження за життям та розуміння його різних аспектів.

(18) *Людина в проблемах*: Переживання з приводу майбутнього; Тривога з приводу психічного здоров’я, яке порушується.

(19) *Мудра людина*: Рух до мудрості; Відповіді і рішення – в людині; Переважання дурості у світі; Значення мудрості; “Знання – це все!”.

(20) *Людина-психолог*: Я як психолог; Особливі здібності лікувати печаль.

(21) *Людина-філософ*: Все йде по колу; Щастя та буденність.

(22) *Багатогранна людина*: Життя у його різноманітних та суперечливих проявах; Особистісна багатогранність; Любов до суперечливих речей.

(23) *Неінтегрована людина*: Втрата зв’язків з близькими людьми; Різноманітні аспекти особистості; Різноманітні аспекти життя; Внутрішня розірваність; Проблема внутрішньої єдності.

(24) *Позитивна людина*: Позитивна самопрезентація та самонахвалявання; Презентація своєї позитивності; Позитивна самопрезентація.

(25) *Людина у розвитку та пошуку*: Мрія про перетворення (“стану русалкою”); Неприйняття традиційної буденності; Ріст і його обмеження; Складність та суперечливість самореалізації.

(26) *Актуальна людина*: Важливість ловіння магії конкретного моменту; Неповна міра життя у теперішньому моменті; Важливість актуального моменту.

(27) *Осмислена людина*: Смысл страждань у світі; Пошук смыслу.

(28) *Інтегрована людина*: Особистість у хаосі; Нелюбов до крайнощів.

(29) *Людина-оптиміст*: Любов до життя; Життєві перспективи; Впевненість у тому, що все буде добре.

(30) *Людина-патріот*: Життя в рідному краї; Зв'язок з попередніми поколіннями; Цінування краси рідного краю; Мрія про країну “без бідності, мітингів і вічних вогнів”; Бажання “врятувати нашу землю”.

(31) *Ображена людина*: Негативні емоції з приводу спілкування з людьми; Злопам'ятство; Майстер на всі руки, якого не цінують, а використовують.

(32) *Цілеспрямована людина*: Рух вперед, своїм життєвим шляхом (“Іду вперед, і мене не зупинить ніщо”); Рух вперед; Наявність ресурсів для досягнення своїх цілей; Незламність натури, цілеспрямованість.

(33) *Людина-помічник*: Особистість, яка направляє інших; Помічник, який є надією і світлом для слабких.

(34) *Правильна людина*: Треба жити чесно і правильно; Роль справжнього чоловіка; Правильні вчинки.

(35) *Звичайна людина*: Своє неідеальне життя; Своє звичайне життя: “лінуюсь, посміхаюся, допомагаю, коли просять”.

У табл. 2 зафіксовано частоту тематичних категорій, які ми об'єднали у 5 основних тематичних блоків: *Реклексивна людина*, *Людина у розвитку та пошуку*, *Людина у випробуваннях та психологічних проблемах*; *Позитивна людина та Соціальна людина*. Частота появи категорій у групах ЦП та ВП вираховувалась відносно загальної кількості тем у групі (ЦП або ВП).

Як бачимо, частота тематичних категорій є різною як всередині кожної з груп, так і при порівнянні груп ЦП та ВП. Найбільш представленим приблизно на одному рівні в обох групах є тематичний блок *Людина у розвитку та пошуку*, що, очевидно, пов'язано зі специфікою віку та соціальних ситуацій, у яких перебувають досліджувані. Однак за деякими категоріями всередині цього блоку бачимо значні відмінності: категорія *Людина на життєвому шляху* частіше зустрічається у ВП, а *Людина у світі* – у ЦП. Проаналізувавши теми, які входять до кожної категорії, ми

зробили висновок, що теми у групі ЦП асоційовані з ширшим колом життєвих аспектів, насамперед, з проблемами особистісної та професійної ідентифікації, вибору життєвого шляху; у групі ж ВП більш “напруженою” є тематика свого шляху (Hernández-Varas, Encinas & Suárez, 2019).

Таблиця 2

Тематичні категорії та блоки

Тематичний блок	Тематичні категорії	% (ЦП)	% (ВП)
Рефлексивна людина	Мудра людина	3.16	3.5
	Людина-психолог	2.11	0
	Людина-філософ	2.11	0
	Людина-спостерігач	3.16	0
	Сутнісна людина	2.10	1.75
	Людина у (само)пізнанні	6.32	1.75
	Осмислена людина	1.05	1.75
Всього за блоком РЕФЛЕКСИВНА ЛЮДИНА		20.01	8.75
Людина у розвитку та пошуку	Неідентифікована людина	2.11	1.75
	Людина на життєвому шляху	4.20	11.27
	Людина у світі	12.64	1.75
	Людина у масці	4.20	3.5
	Актуальна людина	2.11	1.75
	Людина, що розвивається	2.11	3.5
	Багатогранна людина	2.11	1.75
	Автономна людина як ідеал	4.20	5.16
Людина у пошуку кохання	3.16	5.16	
Всього за блоком ЛЮДИНА У РОЗВИТКУ		36.84	35.59
Людина у випробуваннях та проблемах	Людина у випробуваннях	6.32	7.02
	Людина в проблемах	2.11	0
	Неінтегрована людина	3.16	3.5
	Нереалізована людина	5.26	1.75
	Ображена людина	0	5.16
	Внутрішня людина	6.31	3.5
	Самотня людина	2.11	3.5
Всього за блоком ЛЮДИНА У ВИПРОБУВАННЯХ		25.27	24.43
Позитивна людина	Сильна людина	2.11	3.5
	Світла людина	1.05	0
	Красива людина	4.20	0
	Тепла людина	2.10	0
	Інтегрована людина	1.05	1.75
	Людина-помічник	1.05	1.75
	Позитивна людина	2.11	1.75
	Цілеспрямована людина	1.05	5.16

Всього за блоком ПОЗИТИВНА ЛЮДИНА		14.72	13.91
Соціальна людина	Правильна людина	0	5.16
	Звичайна людина	0	3.5
	Людина-оптиміст	1.05	3.5
	Людина-патріот	2.11	5.16
Всього за блоком СОЦІАЛЬНА ЛЮДИНА		3.16	17.32

Значні відмінності також спостерігаються за частотою категорій блоку *Реклексивна людина*. Теми цього блоку зустрічаються у п'ятій частині усіх тем у групі ЦП, у той час як у ВП вони спостерігаються рідше (більше, ніж у 2 рази). Також виражені розбіжності можна побачити при порівнянні груп за блоком *Соціальна людина*: частота тем цієї категорії у ВП більша, ніж у 5 разів. Дві категорії з цього блоку – *Правильна людина* та *Звичайна людина* – зустрічаються лише у ВП.

Для кожного тематичного блоку ми також визначили його образно-асоціативний зміст, який наводимо нижче. Зліва вказуватимемо зафіксовану образну асоціацію, справа – елемент структури індивідуальної свідомості, який нею маніфестовано. Зазначатимемо також, у яких групах (ЦП чи ВП) зафіксовано той чи інший варіант образних асоціацій.

Тематичний блок “Реклексивна людина”

ЦП: *пташка, яка піднялась вгору та спостерігає звисока за тим, що відбувається внизу; істота, яка сидить високо в горах і спостерігає* – позиція спостерігача та аналітика; *сліпий художник* – психолог, який не може бачити повністю результатів своєї роботи; *відьма, яка уміє лікувати печаль і малює троянди* – особливі здібності, пов'язані з впливом на людей; *крапля в океані* – непомітна унікальність; *дорога з відмовою від прикрас задля суті* – справжній життєвий шлях; *зміна пір року* – плин часу та пов'язані з ним особистісні зміни; *дівчина, яка споглядає світ* – споглядання та аналіз; *людина, що йде через ліс і день до місяця ночі* – рух до мудрості; *людина, що йде крутими сходами по колу і приходиться у те саме місце* – замкнений смисловий простір; *два різних світи, що знаходять один одного* – розімкнення замкненого простору; *хтось летить, хтось падає* – приреченість на свою долю; *“навколо – хаос, центр – у мені”* – центрована особистість; *збудований спосіб життя як незатишний палац, під маскою немає обличчя* –

нереалізованість справжніх цінностей; рух смислів, гіпотез, теорій, причин, практики – пізнання; мудрець у хатині поряд з лісом – розумне начало.

ВП: *книга життя, листаючи яку, знаходиш себе – власне життя, яке ще не пізнане та не зрозуміле; “думки, фантазії та мрії, ... сподівання, вимисли, надії – у міфи втілені, щоб там жило, дійде до нас та дечого навчить, щоб думку сплячу іноді збудить” – міф як інструмент пробудження мислення.*

Тематичний блок “Людина у розвитку та пошуку”

ЦП: *людина в пошуку (“безлад в голові”, “я така”, – “ні, я інакша!” “хочу бути, а не є”, де ж я є, сама не знаю”) – постійні зміни ідентичності; політ птахів – пошук нового та зняття обмежень існуючого; людина серед інших людей – розуміючі відносини; шлях до зірок – життєвий шлях; дівчина з розпущеним “золотим” волоссям стоїть і шукає відповіді на важкі питання – орієнтація у житті молодої дівчини; пташка довго сидить у гнізді, бо боїться вилітати, а коли наслідуюється полетіти, її ловить чорний кіт – “відкладене” життя; фрагментарні, незавершені образи-відчуття, передані словами з різних мов – розрізнені аспекти буття; самотній місяць на нічному небі як у своїй обителі, приковує погляди і викликає любов, хоч і самотній – інтровертована самотня людина, яка, тим не менш, користується увагою багатьох людей; містичний, загадковий образ – непізнаність та елегантність; людина, яка знаходить і втрачає, але продовжує жити – діалектичне ставлення до життя; безстрашна пташка, яке летить назустріч хвилям – рух до життя; роз’єднані частини себе, які потребують об’єднання – потреба у особистісній інтеграції; планети та мости між ними – взаємодія людей у суспільстві; планети, що шукають взаєморозуміння – пошук взаєморозуміння між різними людьми; дорога – життєвий шлях; радіоприймач, який реагує на побажання людей – обмежений спектр реакцій на потреби інших; “ідуть роки, а я ще тут” – проблема вчасних усвідомлення та реалізації важливих життєвих речей; блазень на перехресті трьох доріг – нездійснений вибір та невідкрита власна сутність; “своє цифрове Амагерасу” – кращий маленький світ у непривабливому великому світі.*

ВП: *людина, не впевнена у правильності свого шляху – особа, яка не впевнена, що потрапила туди, куди хотіла; “заплутане*

маленьке кошеня”, яке не знає, “чи воно кошеня, чи левеня, чи лисеня, чи кроленя” – розмита ідентичність; *принцеса, яка обирає, кого і що їй любити* – перебірливість у стосунках з людьми, прагнення обрати найкращого; *романтичний образ дівчини, яку повинен знайти коханий* – очікування кохання; “запитую себе щомиті, чи цього я насправді хочу, і роблю це лише тоді, коли чую ствердну відповідь” – орієнтація на власні бажання; *людина, що йде по пустелі, пливе по морю, прямуючи до мети, яку ще не знає* – шлях до мети, яку треба знайти на цьому шляху; *в гонитві за другорядним забування про головне* – неправильне життя; *мандрівник на роздоріжжі* – людина у пошуку свого життєвого шляху.

Тематичний блок “Людина у випробуваннях”

ЦП: *людина, що йде впевнено своїм шляхом* – необхідність, не задумуючись, іти своїм життєвим шляхом; *шлях до краси та щастя через випробування* – біди і нещастя як засіб відкриття краси і щастя; *людина у думках про майбутнє* – майбутнє, що тривожить; *кольорова палітра, прихована від сторонніх поглядів* – захищений внутрішній світ; *людина, що виконує беззмістовну роботу за чиясь вказівкою* – зовнішнє прийняття з внутрішнім протестом; “*стікаючи по стіні, задаєшся питанням*”, “*зі мною у партію грає не фізичний біль, а психосоматика*”, і я ризикую програти їй, якщо не встигну змінити тактику” – боротьба з психічними проблемами, що відбивають хитку ситуацію стосунків; “*міцніше тримаю простирадло спогадів про щасливе щасливе, боючись, що воно щезне назавжди*” – пошук опори у минулому; “*життя з нами грає у твістер, прогинаючи так, що рвуться не зв’язки, а зв’язки з близькими*” – агресивні життєві обставини, які виявляються у втраті зв’язків з близькими людьми; *рицар, який б’ється з монстрами, що прикидаються людьми* – битва з поганими людьми; “*перепливу криваву ріку і стану русалкою*” – зміна способу життя.

ВП: *життя, розірване на два фронти, “як наша країна”* – внутрішня неузгодженість; *закритий корабель у плящі* – труднощі саморозкриття і самореалізації; *все одно, та не все одно щодо стосунків з іншими* – людина, що перебуває в некомфортному спілкуванні; “*уникнув падіння з круч, і сам став кручею*” – перемога у ситуації важких випробувань; “*вода додолу впала й розтілася, даючи життя на світ, та не мені*” – жертва в ім’я

свого народу; *закрита книга* (“я наче *закрита книга*”) – людина з багатим внутрішнім світом, закритим від інших.

Тематичний блок “Позитивна людина”

ЦП: *незвичайний фрукт, зовні непоказний, внутрішньо – солодкий і соковитий* – прихована внутрішня сутність; *великий і сильний морський кит, який мандрує по світу, направляє слабких; “хотів бути пташкою він би земною, але по природі не має він крил”* – сильна особистість з нереалізованими мріями; *“квіти-вогні” на болоті* – прагнення бути кращою навіть у найнесприятливіших обставинах; *пухнаста хмара, яка зігріває і дарує комфорт* – особистість, яка створює теплі та надихаючі стосунки; *посмішка, що передається всьому світу і переростає у любов – любові до світу; зігрівати світлих, нейтралізувати темних* – позитивне ставлення до світу; *яскрава квітка, яка світить яскравіше сонця* – унікальна внутрішньо яскрава особистість.

ВП: *тепло душі* – родинне та особисте щастя; *Берегиня таємниці і тиші, яка з’являється тоді, коли коханий відкриває себе для здійснення мрії* – романтична коханка; *Володар води* – особистісна та фізична могутність; *людина на роздоріжжі, яка не боїться піти не тим шляхом, оскільки “сам собі авторитет”* – сильна та незалежна особистість, яка не боїться робити вибір; *добрий і сильний вогняний птах Лісафір, який зігріває своїм вогнем слабких* – сильна та добра особистість, яка допомагає іншим; *“стрімко йду з серцем по натурі незламним, з короною на голові”* – особа, що впевнено йде по життю та користується прихильністю долі; *капітан і керманіч* – традиційна (головна) роль чоловіка у стосунках; *грифон* – поєднання різних рис: швидкості, розуму, доброти.

Тематичний блок “соціальна людина”

ЦП: *незвідана місцевість* – позитивне майбутнє; *свій шлях у своєму краї* – життя на батьківщині.

ВП: *людина, у якої все попереду* – своє майбутнє; *“іду я тією дорогою, котру вибрав, і не зверну з неї”* – вірність своєму життєвому шляху; *простий хлопець* – звичайна людина; *“живу і каюсь, і грішу”* – неідеальне, звичайне життя; *“зазвичай на м’якому ліжку валяюсь”, “проте як почну, то вже не зупинюсь”* – звичайний хлопець, який вміє і лінуватися, і працювати; *дерево,*

що тримається за коріння – людина, яку тримають ядерні цінності і смисли.

Мова нереклексивних Я-текстів за параметрами як вербалізації образів загалом, так і вербалізації автологічних-металогічних образів у різних групах відрізняється (Табл. 3).

Таблиця 3

Автологічні та металогічні образи у групах ЦП та ВП

Тематичний блок	% образів		N	N
	ЦП (%)	ВП (%)	автологічних : N металогічних (ЦП)	автологічних : N металогічних (ВП)
Реклексивна людина	30.00	10.00	2 : 13	1 : 2
Людина у розвитку та пошуку	38.00	26.66	2 : 17	3 : 5
Людина у випробуваннях та проблемах	14.00	16.66	2 : 5	1 : 4
Позитивна людина	14.00	26.66	0 : 7	0 : 8
Соціальна людина	4.00	20.00	0 : 2	1 : 5
Загалом	100	100	6 : 44 (1 : 7.3)	6 : 24 (1 : 4)

У табл. 3 наведено дані про частку вербалізації образів за кожним тематичним блоком відносно усіх блоків та про співвідношення автологічної і металогічної вербалізації образів у групах ЦП та ВП. У текстах ЦП найбільша частка образів міститься у межах блоків *Реклексивна людина* та *Людина у розвитку та пошуку*, найменша – у блоці *Соціальна людина*; причому у блоці *Реклексивна людина* частка вербалізації образів є більшою, ніж частка тем; у блоці ж *Людина у випробуваннях*, навпаки, більшою є частка тем, ніж частка вербалізації образів. Очевидно, переважання вербалізації образів над продукуванням тем відображає легкість процесу асоціювання та загалом – перебігу редукованої фази внутрішнього мовлення; переважання ж кількості тем над кількістю вербалізованих образів свідчить про певні труднощі перебігу цієї фази. Труднощі образного асоціювання можуть бути пов'язаними з частковим блокуванням відображення в індивідуальній свідомості тих чи інших аспектів власного “Я”. У текстах ВП найбільшою є частка вербалізації образів у межах блоків *Людина у розвитку та пошуку* та *Позитивна людина*, найменшою – у блоці *Реклексивна людина* (див. Табл. 2 і 3).

Як бачимо (Табл. 3), у нерелексивних Я-текстах обох груп переважають металогічні засоби передавання образних асоціацій, при цьому у групі ЦП у відносному вираженні металогічні засоби переважають більшою мірою, у порівнянні з ВП (1:7.3 та 1:4 відповідно). Відмінності стосуються також співвіднесеності кількості металогічних – автологічних засобів з тим чи іншим тематичним блоком. У групі ЦП найзначніша частка металогічної вербалізації образів спостерігається у межах блоків “Рефлексивна людина” і “Людина у розвитку”; у групі ж ВП – у блоці “Позитивна людина”.

Висновки

У контексті нашого дослідження *нерелексивний Я-текст* визначено як текст, створення якого відбувається переважно в редукованій фазі внутрішнього мовлення з вербалізацією Я-концепту за відносно незначною участю рефлексивних процесів. При створенні такого тексту предметом думки є не зміст Я-концепту, а його образна та емотивна складові.

У результаті психолінгвістичного аналізу нерелексивних Я-текстів студентів-психологів встановлено значну варіативність загальної кількості слів з вищим її показником у групі ВП, що з огляду на семантико-лінгвістичну специфіку текстів, свідчить про більшу багатослівність та схильність до актуалізації другорядних деталей у цих текстах. У обох групах виявлено підвищене значення коефіцієнту Трейгера, що відбиває емоційні насиченість та значущість нерелексивних Я-текстів. Група ЦП вирізняється більшою різноманітністю Я-висловлювань та меншою їх орієнтованістю на соціальну нормативність. Порівняння значень психолінгвістичних показників у групах вибірки та у жіночих та чоловічих частинах груп засвідчують психолінгвістичну різноманітність жіночої та чоловічої частин групи ВП: жіноча частина ВП більше подібна до групи ЦП, ніж до чоловічої частини групи ВП.

За допомогою контент-аналізу виявлено 5 тематичних блоків та розкрито їх образно-асоціативний зміст. Серед цих блоків: *Рефлексивна людина, Людина у розвитку та пошуку, Людина у випробуваннях та психологічних проблемах, Позитивна людина,*

Соціальна людина. Ці блоки представлені по-різному у групах ЦП та ВП. Найбільш представленим, приблизно на одному рівні в обох групах, є тематичний блок *Людина у розвитку та пошуку*. Блок *Реклексивна людина* представлений більше у групі ЦП, а *Соціальна людина* – у ВП.

Дослідження аспекту вербалізації образів у нереклексивних Я-текстах дозволило встановити її особливості у студентів-психологів та, зокрема, у групах ЦП та ВП, а також висунути гіпотезу про зв'язок вербалізації образів/продукування тем з легкістю/важкістю процесу асоціювання та перебігу редукованої фази внутрішнього мовлення. Також встановлено, що у нереклексивних Я-текстах студентів-психологів переважають металогічні засоби вираження образних асоціацій при більшій їх представленості у групі ЦП. Найвищий рівень металогічної вербалізації образів у групі ЦП спостерігається у межах тематичних блоків *Реклексивна людина* і *Людина у розвитку*; у групі ВП – в межах блоку *Позитивна людина*.

Перспективою подальших розвідок в обраному предметному полі є психолінгвістичне дослідження нереклексивних Я-текстів на вибірках студентів інших спеціальностей, а також практикуючих психологів та психотерапевтів. Крім того, до перспективних аспектів даного напрямку розвідок слід віднести проведення досліджень реклексивних Я-текстів студентів-психологів, практикуючих психологів та психотерапевтів.

Література

- Аванесян, М.О. (2018). Альтернативная автобиографическая история как составляющая возможного “я”. *Психологические исследования*, 11(61), Стаття 4. URL: <http://psystudy.ru/index.php/num/2018v11n61/1619-avanesyan61.html>
- Азарова, Л. (2017). Понятие языковой личности в лингвистике. *Annales Universitatis Mariae Curie-Sklodowska*, 35(1), 169–180. <https://doi.org/10.17951/ff.2017.35.1.169>
- Богин, Г.И. (1984). Модель языковой личности в ее отношении к разновидностям текстов. *Автореф. дисс. д-ра. филол. наук*. Ленинград.
- Вдовенко, В.В., Щebetенко, С.А., & Старовойтенко, Е.Б. (2021). Я в самопознании: русскоязычная версия Шкалы ясности Я-концепции. *Психологические исследования*, 14(77), Стаття 7. URL: <https://psystudy.ru/images/stories/n77/vdovenko77.pdf>
- Выготский, Л.С. (1999). *Мышление и речь* (5-е изд.). Москва: “Лабиринт”.
- Гаврилів, О. (2019). Непряма вербальна агресія. *East European Journal of Psycholinguistics*, 6(2), 7–20. <https://10.5281/zenodo.3637704>

- Гальперин, П.Я. (1957). К вопросу о внутренней речи. *Доклады АПН РСФСР*, 4, 134–138.
- Гольшикина, Л.А. (2020). Textoобразование как ориентировочная деятельность: опыт экспериментального исследования. *Вопросы психолингвистики*, 1(43), 23–35. <https://doi.org/10.30982/2077-5911-2020-43-1-23-35>
- Гудовских, Д.В., Молошникова, И.А., & Рыбка, Р.Б. (2015). Анализ эмотивности текстов на основе психолингвистических маркеров с определением морфологических свойств. *Вестник Воронежского Государственного Университета. Серия: Лингвистика и межкультурная коммуникация*, 3, 92–97.
- Дронсейка, Р.П. (2012). К вопросу об эгоцентризме личного местоимения “я” и альтруизме “мы” (на примере прозы Б. Акунина). *Язык. Словесность. Культура*, 1, 8–32.
- Журавская, К.А., & Кузнецова, А.Е. (2015). Из опыта изучения языковой культуры через перевод: являются ли Betty Botter и Молли Миллер одним лицом? *В мире научных открытий*, 11.2(71), 1029–1038.
- Калмиков, Г.В. (2019). *Психологія формування професійно-мовленнєвої діяльності майбутніх психологів*. (Монографія). Київ: Видавничий Дім “Слово”.
- Калмикова, Л.О. (2011). Психологія розвитку мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку. *Дис. д-ра психол. наук*. Київ.
- Кашкина, О.В. (2004). Я-концепт сквозь призму самооценочных высказываний. *Вестник Воронежского Государственного Университета. Серия “Лингвистика и межкультурная коммуникация”*, 1, 47–53.
- Кресан, О.Д. (2017). Відображення переживання та усвідомлення життєвих подій особистості в усних і письмових оповідях. *Актуальні проблеми психології*, 2(10), 121–134.
- Кролівець, Ю.В. (2020). Психологічні особливості розвитку розповідного мовлення дітей дошкільного віку. *Дис. докт. філософії в галузі 053 Психологія*. Переяслав.
- Куликова, И.С., & Салмина, Д.В. (2019). *Введение в языкознание* (Ч. 1–2). (Часть 2). Москва: Издательство Юрайт.
- Луньова, Т.В. (2015). Концепт КОРАБЛЕГИБЕЛЬ в есе Джона Фаулза “Shipwreck”: нерелексивний і релексивний аспекти. *Science and Education a New Dimension. Philology*, 3(16), 58–61.
- Нагай, Б. (2016). Художній образ у творі мистецтва. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Мистецтвознавство*, 2(35), 128–134.
- Пелевина, Н.А. (2019). Критериальные признаки предельно-рефлективных текстов тюремной литературы. *Актуальные проблемы филологии и педагогической лингвистики*, 3, 154–161. <https://doi.org/10.29025/2079-6021-2019-3-154-161>
- Піддубна, Н.В. (2020). Теорія теолінгвістики: феномен біблійності в українській лінгвокультурі та омовлення релігійної картини світу (аналіз дискурсивної практики ХІХ ст.). *Дис. д-ра філол. наук*. Одеса.
- Плющ, А.Н. (2018). Конструируемый текст идентичности. *Вопросы психологии*, 1, 28–38.
- Самійлик, С. (2016). Асоціативний портрет студентів України. *East European Journal of Psycholinguistics*, 3(2), 82–91. <https://doi.org/10.5281/zenodo.267964>
- Сапогова, Е.Е. (2019). Структура личностного тезауруса: экзистенциально-психологический подход. *Сибирский психологический журнал*, 73, 40–59. <https://doi.org/10.17223/17267080/73/3>

- Сапрыгина, Н.В. (2012). *Психолінгвістика художественного текста: комунікація автора и читателя*. (Монографія). Одеса: Астропринт.
- Сафарян, С. (2018). Мовна особистість та текст як основні концепти антропоцентричної лінгвістики. *Матеріали наукової конференції “Формування мовної особистості в умовах реалізації концепції Нової української школи” (м. Київ, 29–30 травня 2018 р.)*. Режим доступу: <http://conf.kubg.edu.ua/index.php/courses/fmoknus/paper/viewFile/241/235>
- Соколов, А.Н. (1967). Внутренняя речь и мышление. *Автореф. дисс. д-ра пед. наук*. Москва.
- Стернин, И.А., & Розенфельд, М.Я. (2015). *Слово и образ*. (Монографія). (2-е изд.). Москва – Берлин: Директ-Медиа.
- Халикова, Н.В. (2019). “Человек за текстом”: к вопросу о методике обучения лингвистическому анализу категории “образ автора”. *Ученые записки Новгородского государственного университета имени Ярослава Мудрого*, 4(22), Стаття 13. [https://doi.org/10.34680/2411-7951.2019.4\(22\).13](https://doi.org/10.34680/2411-7951.2019.4(22).13)
- Aloairdhi, N.M., & Kahlaoui, N. (2020). Linguistic, Cognitive, and Psycholinguistic Perspectives on Metaphors. *Theory and Practice in Language Studies*, 10(9), 1078–1085. <https://doi.org/10.17507/tpls.1009.10>
- Anderson, C.J. (2021). Shifting the perspectival landscape: Methods for encoding, identifying, and selecting perspectives. *Doctor's thesis*. Massachusetts.
- Hendricks, R.K., Bergen, B.K., & Marghetis, T. (2018). Do metaphors move from mind to mouth? Evidence from a new system of linguistic metaphors for time. *Cognitive Science*, 42, 2950–2975. <https://doi.org/10.1111/cogs.12693>
- Hernández-Varas E, Encinas F.J.L., & Suárez M.M. (2019). Psychological capital, work satisfaction and health self-perceptions predictors of psychological wellbeing in military personnel. *Psicothema*, 31(3), 277–283. <https://doi.org/10.7334/psicothema2019.22>
- Krupelnyska, Liudmyla (2021). Psycholinguistic indicators of non-reflexive texts of students-psychologists, Harvard Dataverse, V1, UNF:6:X6FbT12YNp5UquTD0txv9w. <https://doi.org/10.7910/DVN/SCARL6>
- Liu, K. (2021). Incorporate Out-of-Vocabulary Words for Psycholinguistic Analysis using Social Media Texts – An OOV-Aware Data Curation Process and a Hybrid Approach. *Doctor's thesis*. Claremont.
- Lodi-Smith, J., & DeMaree, K.G. (Ed.). (2017). *Self-concept clarity: Perspectives on assessment, research and applications*. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-71547-6>
- Majumder, N., Poria, S., Gelbukh, A., & Cambria, E. (2017). Deep Learning-Based Document Modeling for Personality Detection from Text. *IEEE Intelligent Systems*, 32(2), 74–79. <https://doi.org/10.1109/mis.2017.23>
- Pratama, B.Y., & Sarno, R. (2015). Personality classification based on Twitter text using Naive Bayes, KNN and SVM. In *Proceedings of the ICoDSE' 2015: “International Conference on Data and Software Engineering” (Yogyakarta, Indonesia, 25–26 November 2015)*, (pp. 170–174). <https://doi.org/10.1109/ICODSE.2015.7436992>
- Shotter, J., & Gergen, K.J. (Eds.). (1989). *Texts of Identity*. Thousand Oaks: Sage Publications, Inc.
- Spence, S. (1996). *Texts and the Self in the Twelfth Century*. Cambridge: Cambridge University Press.

References

- Aloairdhi, N.M., & Kahlaoui, N. (2020). Linguistic, Cognitive, and Psycholinguistic Perspectives on Metaphors. *Theory and Practice in Language Studies*, 10(9), 1078–1085. <https://doi.org/10.17507/tpls.1009.10>
- Anderson, C.J. (2021). Shifting the perspectival landscape: Methods for encoding, identifying, and selecting perspectives. *Doctor's thesis*. Massachusetts.
- Avanesian, M.O. (2018). Alternativnaja avtobiograficheskaia istorija kak sostavljajushhaja vozmozhnogo "ja" [Alternative autobiographical story as a component of the possible self]. *Psihologicheskie issledovanija – Psychological Research*, 11(61), Article 4 URL: <http://psystudy.ru/index.php/num/2018v11n61/1619-avanesyan61.html> [in Russian].
- Azarova, L. (2017). Ponjatie jazykovej lichnosti v lingvistike [The Concept of Language Personality in Linguistics]. *Annales Universitatis Mariae Curie-Sklodowska*, 35(1), 169–180. <https://doi.org/10.17951/ff.2017.35.1.169> [in Russian].
- Bogin, G.I. (1984). Model jazykovej lichnosti v ee otnoshenii k raznovidnostjam tekstov [The model of linguistic personality in its relation to the different types of text]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Leningrad [in Russian].
- Dronseika, R.P. (2012). K voprosu ob jegocentrizme lichnogo mestoimenija "ja" i altruizme "my" (na primere prozy B. Akunina). [On the question of egocentrism of the personal pronoun "I" and the altruism of the personal pronoun "we" in Boris Akunin's prose]. *Jazyk. Slovesnost. Kultura – Language. Literature. Culture*, 1, 8–32 [in Russian].
- Galperin, P.Ja. (1957). K voprosu o vnutrennej rechi [To the issue of inner speech]. *Doklady APN RSFSR – Reports of the APN of the Russian Soviet Federative Socialist Republic*, 4, 134–138 [in Russian].
- Golyshkina, L.A. (2020). Tekstoobrazovanie kak orientirovochnaja dejatel'nost': opyt jespperimental'nogo issledovanija [Producing texts as orientation activity: experimental research]. *Voprosy psihogilngvistiki – Journal of Psycholinguistics*, 1(43), 23–35. <https://doi.org/10.30982/2077-5911-2020-43-1-23-35> [in Russian].
- Gudovskih, D.V., Moloshnikova, I.A., & Rybka, R.B. (2015). Analiz jemotivnosti tekstov na osnove psiholingvisticheskikh markerov s opredeleniem morfologicheskikh svojstv [Analysis of the emotiveness of texts based on psycholinguistic markers with the definition of morphological properties]. *Vestnik VGU. Serija: Lingvistika i mezhkulturnaja kommunikacija – Bulletin of Voronezh State University. Series: Linguistics and Intercultural Communication*, 3, 92–97 [in Russian].
- Halikova, N.V. (2019). "Chelovek za tekstom": k voprosu o metodike obuchenija lingvisticheskomu analizu kategorii "obraza avtora" ["The man behind the text": To the question of the linguistic analysis methodology of the "image of the author" category]. *Uchenye zapiski Novgorodskogo gosudarstvennogo universiteta imeni Jaroslava Mudrogo – Memoirs of NovSU*, 4(22), Article 13. [https://doi.org/10.34680/2411-7951.2019.4\(22\).13](https://doi.org/10.34680/2411-7951.2019.4(22).13) [in Russian]
- Havryliv, O. (2019). Nepriama verbalna ahresiiia [Indirect Verbal Aggression]. *East European Journal of Psycholinguistics*, 6(2), 7–20. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3637704> [in Ukrainian].
- Hendricks, R.K., Bergen, B.K., & Marghetis, T. (2018). Do metaphors move from mind to mouth? Evidence from a new system of linguistic metaphors for time. *Cognitive Science*, 42, 2950–2975. <https://doi.org/10.1111/cogs.12693>

- Hernández-Varas E, Encinas F.J.L., & Suárez M.M. (2019). Psychological capital, work satisfaction and health self-perceptions predictors of psychological wellbeing in military personnel. *Psicothema*, 31(3), 277–283. <https://doi.org/10.7334/psicothema2019.22>
- Kalmykov, H.V. (2019). *Psykhologhiia formuvannia profesiino-movlennievoi diialnosti maibutnikh psykhologiv [Psychology of the Formation of Professional Speech Activity of Future Psychologists]*. Kyiv: Vydavnychiy dim “Slovo” [in Ukrainian].
- Kalmykova, L.O. (2011). *Psykhologhiia rozvytku movlennievoi diialnosti ditei doshkilnoho viku [Psychology of the development of speech activity of the children of pre-school age]*. Doctor's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
- Kashkina, O.V. (2004). Ja-koncept skvoz prizmu samoocenochnykh vyskazyvanij [I-concept in the light of self-appraisal statements]. *Vestnik Vestnik Voronezhskogo Gosudarstvennogo Universiteta. Serija “Lingvistika i mezhkulturnaja komunikacija” – Bulletin of Voronezh State University. Series “Linguistics and intercultural communication”, 1*, 47–53 [in Russian].
- Kresan, O.D. (2017). Vidobrazhennia perezhyvannia ta usvidomlennia zhyttievykh podii osobystosti v usnykh i pysmovykh opovidiakh [Reflection of personality's experience and perception of life events in oral and written narrations]. *Aktualni problemy psykhologii – Actual Problems of Psychology*, 2(10), 121–134 [in Ukrainian].
- Krolivets, Yu.V. (2020). *Psykhologichni osoblyvosti rozvytku rozpovidnoho movlennia ditei doshkilnoho viku [Psychological features of the narrative speech development in preschool children]*. Ph.D. thesis of the Psychology. Pereiaslav [in Ukrainian].
- Krupelnyska, Liudmyla (2021). Psycholinguistic indicators of non-reflexive texts of students-psychologists, Harvard Dataverse, V1, UNF:6:X6FbT12YNp5UquTD0txv9w. <https://doi.org/10.7910/DVN/SCARL6>,
- Kulikova, I.S. & Salmina, D.V. (2019). *Vvedenie v jazykoznanie v 2 ch. Chast 2 [Introduction to Linguistics (Vols. 1–2). (Vol. 2)]*. Moscow: Izdatelstvo Jurajt [in Russian].
- Liu, K. (2021). Incorporate Out-of-Vocabulary Words for Psycholinguistic Analysis using Social Media Texts - An OOV-Aware Data Curation Process and a Hybrid Approach. Doctor's thesis. Claremont.
- Lodi-Smith, J., & DeMaree, K.G. (Ed.). (2017). *Self-concept clarity: Perspectives on assessment, research and applications*. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-71547-6>
- Lunova, T.V. (2015). Kontsept KORABLEHYBEL v ese Dzhona Faulza “Shipwreck”: nereleksyvnii i refleksyvnii aspekty [The Concept SHIPWRECK in the essay “Shipwreck” by John Fowles: nonreflexive and reflexive aspects]. *Science and Education a New Dimension. Philology*, 3(16), 58–61 [in Ukrainian].
- Majumder, N., Poria, S., Gelbukh, A., & Cambria, E. (2017). Deep Learning-Based Document Modeling for Personality Detection from Text. *IEEE Intelligent Systems*, 32(2), 74–79. <https://doi.org/10.1109/mis.2017.23>
- Nahai, B. (2016). Khudozhnii obraz u tvoriv mystetstva [Artistic image in a work of art]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Ser. Mystetstvoznavstvo – Scientific notes of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Series: Art History*, 2(35), 128–134 [in Ukrainian].

- Pelevina, N.A. (2019). Kriterialnye priznaki predelno-refleksivnyh tekstov tjuremnoj literatury [Features of ultimately reflexive prison literature texts]. *Aktualnye problemy filologii i pedagogicheskoy lingvistiki – Current Issues in Philology and Pedagogical Linguistics*, 3, 154–161. <https://doi.org/10.29025/2079–6021-2019-3-154-161> [in Russian].
- Piddubna, N.V. (2020). Teoriia teolinhvistyky: fenomen bibliinosti v ukrainskii lnhvokulturi ta omovlennia relihiinoi kartyny svitu (analiz dyskursyvnoi praktyky XIX st.) [Theory of Theolinguistics: The Phenomena on of Biblical reference in Ukrainian Linguolcultureand Verbalization of the Religious World’s Image (XIXth century discursive practice analysis)]. *Doctor’s thesis*. Odesa [in Ukrainian].
- Pliushch, A.N. (2018). Konstruiruemyj tekst identichnosti [Constructed identity text]. *Voprosy psikhologii – Psychology issues*, 1, 28–38. <https://doi.org/10.5281/zenodo.267964> [in Russian].
- Pratama, B.Y., & Sarno, R. (2015). Personality classification based on Twitter text using Naive Bayes, KNN and SVM. In *Proceedings of the ICoDSE’ 2015: “International Conference on Data and Software Engineering” (Yogyakarta, Indonesia, 25-26 November 2015)*, (pp. 170–174). <https://doi.org/10.1109/ICODSE.2015.7436992>
- Safarian, S. (2018). Movna osobystist ta tekst yak osnovni kontsepty antropotsentrychnoi lnhvistyky [Linguistic personality and text as basic concepts of anthropocentric linguistics.]. In *Proceedings from Scientific Conference “Formuvannia movnoi osobystosti v umovakh realizatsii kontseptsii Novoi ukrainskoi shkoly” – “Formation of language personality in the implementation of the concept of the New Ukrainian school” (Kyiv, May 29–30, 2018)*. URL: <https://conf.kubg.edu.ua/index.php/courses/fmoknus/paper/viewFile/241/235> [in Ukrainian].
- Samiilyk, S. (2016). Asotsiatyvnyi portret studentiv Ukrainy [An Associative Image of Ukrainian Student]. *East European Journal of Psycholinguistics*, 3(2), 82–91. <https://doi.org/10.5281/zenodo.267964> [in Ukrainian].
- Sapogova, E.E. (2019). Struktura lichnostnogo tezaurusu: jekzistencialno-psihologicheskij podhod [The Structure of Personal Thesaurus: Existential Psychological Approach]. *Sibirskij psihologicheskij zhurnal – Siberian Journal of Psychology*, 73, 40–59. <https://doi.org/10.17223/17267080/73/3> [in Russian].
- Saprygina, N.V. (2012). *Psikholingvistika khudozhestvennogo teksta: kommunikatsiya avtora i chitatelya [Psycholinguistics of literary text: Communication Between the Author and the Reader]*. Odessa: Astroprint [in Russian].
- Shotter, J., & Gergen, K.J. (Eds.). (1989). *Texts of identity*. Thousand Oaks: Sage Publications, Inc.
- Sokolov, A.N. (1967). Vnutrennja rech i myshlenie [Inner Speech and Thinking]. *Extended abstract of Doctor’s thesis*. Moscow [in Russian].
- Spence, S. (1996). *Texts and the Self in the Twelfth Century*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sternin, I.A., & Rozenfeld, M.Ja. (2015). *Slovo i obraz [Word and Image]* (2nd. ed.). Moscow–Berlin: Direkt-Media [in Russian].
- Vdovenko, V.V., Shchebetenko, S.A., & Starovoitenko, E.B. (2021). Ja v samopoznanii: russkojazychnaja versija Shkaly jasnosti Ja-koncepcii [Self in self-knowledge: The Russian version of the Self-Concept Clarity Scale]. *Psihologicheskie issledovanija – Psychological Research*, 14(77). URL: <https://psystudy.ru/images/stories/n77/vdovenko77.pdf> [in Russian].

Vygotsky, L.S. (1999). *Myshlenie i rech [Thinking and Speech]* (5th ed.). Moscow: "Labirint" [in Russian].

Zhuravskaya, K.A., & Kuznetsova, A.E. (2015). Iz opyta izuchenija jazykovoј kulture cherez perevod: javljajutsja li Betty Botter I Molli Miller odnim licom? *V mire nauchnyh otkrytij – In the World of Scientific Discoveries*, 11.2(71), 1029–1038. [in Russian].

АНОТАЦІЯ

Мета. Метою дослідження є встановлення та аналіз особливостей нереклексивних Я-текстів студентів-психологів.

Методи. Досліджено 79 студентів-психологів (47 – жіночої та 32 – чоловічої статі, середній вік – 21;9). Авторська методика "Нереклексивний Я-текст" орієнтована на створення Я-текстів без опори на раціонально-рефлексивні навички. Використано квалітативний та квантативний аналіз текстів, зокрема, частотний аналіз слів різних частин мови, підрахування індексу логічної зв'язності, психолінгвістичних коефіцієнтів Трейгера, визначеності дії та агресивності, метод контент-аналізу для визначення тематичного та образного наповнення текстів, а також частотний аналіз використання автологічних і металогічних засобів вербалізації образних асоціацій.

Результати. Нереклексивний Я-текст визначено як текст, створення якого відбувається переважно в редукованій фазі внутрішнього мовлення з вербалізацією Я-концепту за відносно незначною участю рефлексивних процесів. Встановлено спільні та відмінні психолінгвістичні та змістово-психологічні параметри груп студентів-цивільних психологів та студентів-військових психологів, а також чоловічої та жіночої частин груп. Нереклексивні Я-тексти характеризуються значною варіативністю загальної кількості слів з більшою їх кількістю, а також більшою частотою вживання займенника "Я" та вищим індексом логічної зв'язності у студентів-військових психологів. За допомогою контент-аналізу виокремлено п'ять тематичних блоків: Рефлексивна людина, Людина у розвитку та пошуку; Людина у випробуваннях та психологічних проблемах; Позитивна людина; Соціальна людина, які представлені нерівномірно у групах вибірки. У нереклексивних Я-текстах студентів-психологів переважають металогічні засоби вираження образних асоціацій, представлені по-різному у тематичних блоках різних груп студентів.

Висновки. Зроблено висновок про більшу психолінгвістичну різноманітність нереклексивних Я-текстів студентів-цивільних психологів та про психолінгвістичну різнорідність текстів жіночої та чоловічої частин групи студентів-військових психологів, а також про різну представленість тематичних блоків та образних асоціацій в їх межах у групах вибірки та про переважання у нереклексивних Я-текстах студентів-психологів металогічних засобів вербалізації образних асоціацій над автологічними.

Ключові слова: нереклексивні Я-тексти, внутрішнє мовлення, студенти-психологи, психолінгвістичні показники, контент-аналіз, образні асоціації, металогічні та автологічні засоби вербалізації.

Крупельницкая Людмила, Кудрина Татьяна & Лиля Магдалина. Особенности нерефлексивных я-текстов студентов-психологов

АННОТАЦИЯ

Цель. Целью исследования является выявление и анализ особенностей нерефлексивных Я-текстов студентов-психологов.

Методы. Исследовано 79 студентов-психологов (47 – женского и 32 – мужского пола, средний возраст – 21,9). Авторская методика “Нерефлексивный Я-текст” ориентирована на создание Я-текстов без опоры на рационально-рефлексивные навыки. Используются качественный и количественный анализ текстов, в частности, частотный анализ слов разных частей речи, подсчет индекса логической связности, психолингвистических коэффициентов Трейгера, определенности действия и агрессивности, метод контент-анализа для определения тематического и образного наполнения текстов, а также частотный анализ использования автологических и металогических средств вербализации образных ассоциаций.

Результаты. Нерефлексивный Я-текст определен как текст, создание которого происходит преимущественно в редуцированной фазе внутренней речи с вербализацией Я-концепта при относительно незначительном участии рефлексивных процессов. Установлены общие и отличительные психолингвистические и содержательно-психологические параметры групп студентов-гражданских психологов и студентов-военных психологов, а также мужской и женской частей групп. Нерефлексивные Я-тексты характеризуются значительной вариативностью общего количества слов с большим их количеством, а также большей частотой употребления местоимения “Я” и более высоким индексом логической связности у студентов-военных психологов. С помощью контент-анализа выделены пять тематических блоков: Рефлексивный человек, Человек в развитии и поиске; Человек в испытаниях и психологических проблемах; Позитивный человек; Социальный человек, которые представлены неравномерно в группах выборки. В неререфлексивных Я-текстах студентов-психологов преобладают металогические средства выражения образных ассоциаций, представленные по-разному в тематических блоках различных групп студентов.

Выводы. Сделаны выводы о большем психолингвистическом разнообразии неререфлексивных Я-текстов студентов-гражданских психологов и о психолингвистической разнородности текстов женской и мужской частей группы студентов-военных психологов, а также о разной представленности тематических блоков и образных ассоциаций в их пределах в группах выборки и о преобладании в неререфлексивных Я-текстах студентов-психологов металогических средств вербализации образных ассоциаций над автологическими.

Ключевые слова: неререфлексивные Я-тексты, внутренняя речь, студенты-психологи, психолингвистические показатели, контент-анализ, образные ассоциации, металогические и автологические средства вербализации.